

ZAXARLI QO'ZIQORINLARNI ISTE'MOL QILMANG

Muxomor. Uning tashqi ko'rinishi iste'molga yaroqli qo'ziqorinlardan keskin farq qiladi. Shunday bo'sa-da, ko'pincha bolalar bu farqni anglamay terib kelishi va iste'mol qili natija sida zaharlanish ular o'tasida ko'proq uchra yadi. Muxomor qo'ziqorinining zahri birinchi galda asab tizimiga ta'sir ko'rsatadi. Oshqozonga tushgandan so'ng 30 daqiqadan va 3 soatgacha bo'lgan vaqt ichida noyo'ya ta'sirini ko'rsatadi. Zaharlangan kishida kuchli so'lak ajralishi, terlash, ko'ngil aynish, quish ush ich ketish kuzatiladi. Bronxlarda balg'am yilib nafas olish qiyinlashdi. Og'ir hollarda bosh aylanish, talvusa, alahlash ro'y beradi. Bularlardan tashqari yana juda ko'plab zaharli qo'ziqorin turlari bor. Shuni ham aytib o'tishimiz kerak, katta yo'llar bo'yidagi kimyoviy moddalar ishlash chiqarish korxonalar o'ysi ular saqlanadigan omborlarga tutash hududlarda o'sgan yesa bo'ladigan qo'ziqorin turlarini ham iste'mol qilish yaramaydi. Chunki, qo'ziqorinlar atmosfera havosini, suv va tuproqdagini zaharli kimyoviy moddalarini o'ziga tez singdirib olish xususiyatiga ega. Shuning uchun ba'zida yesa bo'ladigan qo'ziqorinlardan zaharlanish holatlari ham uchrab turadi. Ruhlangan idishlarda saqlangan qo'ziqorinlardan ham odam zaharlanib qolishi mumkin ekan. Chunki idishni qoplagan ruh qo'ziqorinlarga ta'sir

qilib, uning sifatini buzadi. Shaharlararo avtomagistral yo'llarida, bozorlarda solitayotgan, kelib chiqishi nomalum bo'lgan qo'ziqorinlarni sotib olmaganingiz ma'qul. Bu bilan o'zingiz va oila o'solarining xavfi, oqibati nomalum yegulikdan asragan bo'lasiz. Yovvoyi holda o'sadigan qo'ziqorinlarning iste'mol uchun xavfilingi shundaki, ularga termik ishlod berilganda, ya'nini qaynatilganda, qovurilganda ham tarkibidagi zaharli moddalar parchalanmasligi yoki zaharlik xususiyatini saqlab qolishi mumkin. Shuning uchun ularni bolalarga berishidan oldin yaxshilab o'ylab ko'rgan ma'qul. Qo'ziqorindan zaharlanish belgilari iste'mol qilingan mahsulotning turiga qarab, 20 daqiqadan bir necha soatgacha cho'zilishi mumkin. Asab tizimidagi o'zgarishlar zaharlanish uchun xarakterli belgi hisoblanadi. Bundan tashqari, so'lik oqishi, ko'p terlash, ko'zdan yosh oqishi, ko'ngil aynishi, qorinda oq'riq paydo bo'lishi va qayt qilish kuzatiladi. Tomir urishi (puls) seklinishdagi va sustlashadi, alahsirash (gallyutsinatsiya), ritrash kuzatiladi. Bunday bemorga tez tibbiy yordam ko'rsatilsa, odatda 1-2 kundan keyin sog'ayib ketadi. Aks holda bemerning ahvoli o'rilashib, ayrim hollarda o'lim bilan tugaydi. Bunday noxush holatlarga duchor bo'lmashlik uchun adapbiytordan va shu mavzudagi ma'lumotlardan foydalangan holda, qo'ziqorinlarning iste'molga yaroqlisi bilan zaharlisini ajrata bilish kerak. Maktablar, oliy va o'rta maxsus bilim yurtlarida bu haqda ma'lumotlar berilishi maqsadga muvoqiq.

M.IBRAGIMOV,
Yangiobod tuman sanatiya
epidemiologiya-osoysishitaligi va jamoat salomatligi
bo'limi sanitari vrachi

MA'NAVIYAT YANGI KUCHGA, YANGI HARAKATGA AYLANISHI KERAK

Bugungi kunda xalqimizning ongu tafakkurini yuksaltirish, ularning madaniy-mrifiy saviyasini oshirish masalasi davlat siyosati darajasiga ko'tarildi. Respublika Ma'naviyat va ma'rifat Kengashining Prezidentimiz raijisidagi o'tkazilgan yig'ilishida ma'naviyat, ma'rifat, madaniyat, san'at, adabiyot va ijod sohalariidan ishlash tanqidiy-talbaliy ruhda muhokama qilinib, kelgusidagi ustuvor vazifalar belgilab berilganligi fikrimizning isbotidir. Albatta, ma'naviyat, ma'rifat, madaniyat, san'at, adabiyot va ijod sohasida amalga oshirilgan islohotlerning insonlarda hayotga qarashni o'zgartiradi, ertangi kuga ishonchini, el-yurt taqdiriga daxdorlik tuy'usini mustahkamlaydi.

Davlatimiz rahbari buning uchun avvalo mustahkam iqitsodiy asoslar kerakligini ta'kidlab, shu borada amalga oshirilayotgan ishlarni qayd etib o'tdi. Ushbu iqitsodiy asoslar natijsasida bu yil ijtimoiy sohaga eng ko'p — 134 trillion so'm mablag' ajaritalganligini, bu esa 2016-yilga solishtirilganda 5,6 barobar ko'p ekanligini ta'kidlab.

Bugun jahon miqyosida taraqqiyot sur'atlari shiddatli tus oglani, o'ta ziddiyatli jarayonlarning ta'siri mamlakatimizda ham seziyatligini qayd etidi.

— Tarixda ma'lum: Vatan va xalq taqdiriga nisbatan tahlidlar kuchaygan vaziyatda aynan millat fidoyilarini — uyg'og qabil'i ziyyolilar, shoir va adlibar, san'at namoyandalarini, Mamlakatimiz o'z taraqqiyotining yangi, yuksak bosqichiga kirayotgan hozirgi payida biza jadid boborlarimiz kabi g'arb il-fan yutuqlari bilan birga, milliy qadriyatlari ruhida tarbiya topgan yetuk kadrini sur' bilan havodeklar, zarur, — deya ta'kidladi Prezident.

Ma'rifatparvar boborlar g'o'yalar o'shami xodimlar jasorat bilan maydonga chiqqanlar.

Mamlakatimiz o'z taraqqiyotining yangi, yuksak bosqichiga kirayotgan hozirgi payida

biza jadid boborlarimiz kabi g'arb il-fan yutuqlari bilan birga, milliy qadriyatlari ruhida tarbiya topgan yetuk kadrini sur' bilan havodeklar, zarur, — deya ta'kidladi Prezident.

Ma'rifatparvar boborlar g'o'yalar o'shami xodimlar jasorat bilan maydonga chiqqanlar.

Mamlakatimiz o'z taraqqiyotining yangi, yuksak bosqichiga kirayotgan hozirgi payida

biza jadid boborlarimiz kabi g'arb il-fan yutuqlari bilan birga, milliy qadriyatlari ruhida tarbiya topgan yetuk kadrini sur' bilan havodeklar, zarur, — deya ta'kidladi Prezident.

Ma'rifatparvar boborlar g'o'yalar o'shami xodimlar jasorat bilan maydonga chiqqanlar.

Mamlakatimiz o'z taraqqiyotining yangi, yuksak bosqichiga kirayotgan hozirgi payida

biza jadid boborlarimiz kabi g'arb il-fan yutuqlari bilan birga, milliy qadriyatlari ruhida tarbiya topgan yetuk kadrini sur' bilan havodeklar, zarur, — deya ta'kidladi Prezident.

Ma'rifatparvar boborlar g'o'yalar o'shami xodimlar jasorat bilan maydonga chiqqanlar.

Mamlakatimiz o'z taraqqiyotining yangi, yuksak bosqichiga kirayotgan hozirgi payida

biza jadid boborlarimiz kabi g'arb il-fan yutuqlari bilan birga, milliy qadriyatlari ruhida tarbiya topgan yetuk kadrini sur' bilan havodeklar, zarur, — deya ta'kidladi Prezident.

Ma'rifatparvar boborlar g'o'yalar o'shami xodimlar jasorat bilan maydonga chiqqanlar.

Mamlakatimiz o'z taraqqiyotining yangi, yuksak bosqichiga kirayotgan hozirgi payida

biza jadid boborlarimiz kabi g'arb il-fan yutuqlari bilan birga, milliy qadriyatlari ruhida tarbiya topgan yetuk kadrini sur' bilan havodeklar, zarur, — deya ta'kidladi Prezident.

Ma'rifatparvar boborlar g'o'yalar o'shami xodimlar jasorat bilan maydonga chiqqanlar.

Mamlakatimiz o'z taraqqiyotining yangi, yuksak bosqichiga kirayotgan hozirgi payida

biza jadid boborlarimiz kabi g'arb il-fan yutuqlari bilan birga, milliy qadriyatlari ruhida tarbiya topgan yetuk kadrini sur' bilan havodeklar, zarur, — deya ta'kidladi Prezident.

Ma'rifatparvar boborlar g'o'yalar o'shami xodimlar jasorat bilan maydonga chiqqanlar.

Mamlakatimiz o'z taraqqiyotining yangi, yuksak bosqichiga kirayotgan hozirgi payida

biza jadid boborlarimiz kabi g'arb il-fan yutuqlari bilan birga, milliy qadriyatlari ruhida tarbiya topgan yetuk kadrini sur' bilan havodeklar, zarur, — deya ta'kidladi Prezident.

Ma'rifatparvar boborlar g'o'yalar o'shami xodimlar jasorat bilan maydonga chiqqanlar.

Mamlakatimiz o'z taraqqiyotining yangi, yuksak bosqichiga kirayotgan hozirgi payida

biza jadid boborlarimiz kabi g'arb il-fan yutuqlari bilan birga, milliy qadriyatlari ruhida tarbiya topgan yetuk kadrini sur' bilan havodeklar, zarur, — deya ta'kidladi Prezident.

Ma'rifatparvar boborlar g'o'yalar o'shami xodimlar jasorat bilan maydonga chiqqanlar.

Mamlakatimiz o'z taraqqiyotining yangi, yuksak bosqichiga kirayotgan hozirgi payida

biza jadid boborlarimiz kabi g'arb il-fan yutuqlari bilan birga, milliy qadriyatlari ruhida tarbiya topgan yetuk kadrini sur' bilan havodeklar, zarur, — deya ta'kidladi Prezident.

Ma'rifatparvar boborlar g'o'yalar o'shami xodimlar jasorat bilan maydonga chiqqanlar.

Mamlakatimiz o'z taraqqiyotining yangi, yuksak bosqichiga kirayotgan hozirgi payida

biza jadid boborlarimiz kabi g'arb il-fan yutuqlari bilan birga, milliy qadriyatlari ruhida tarbiya topgan yetuk kadrini sur' bilan havodeklar, zarur, — deya ta'kidladi Prezident.

Ma'rifatparvar boborlar g'o'yalar o'shami xodimlar jasorat bilan maydonga chiqqanlar.

Mamlakatimiz o'z taraqqiyotining yangi, yuksak bosqichiga kirayotgan hozirgi payida

biza jadid boborlarimiz kabi g'arb il-fan yutuqlari bilan birga, milliy qadriyatlari ruhida tarbiya topgan yetuk kadrini sur' bilan havodeklar, zarur, — deya ta'kidladi Prezident.

Ma'rifatparvar boborlar g'o'yalar o'shami xodimlar jasorat bilan maydonga chiqqanlar.

Mamlakatimiz o'z taraqqiyotining yangi, yuksak bosqichiga kirayotgan hozirgi payida

biza jadid boborlarimiz kabi g'arb il-fan yutuqlari bilan birga, milliy qadriyatlari ruhida tarbiya topgan yetuk kadrini sur' bilan havodeklar, zarur, — deya ta'kidladi Prezident.

Ma'rifatparvar boborlar g'o'yalar o'shami xodimlar jasorat bilan maydonga chiqqanlar.

Mamlakatimiz o'z taraqqiyotining yangi, yuksak bosqichiga kirayotgan hozirgi payida

biza jadid boborlarimiz kabi g'arb il-fan yutuqlari bilan birga, milliy qadriyatlari ruhida tarbiya topgan yetuk kadrini sur' bilan havodeklar, zarur, — deya ta'kidladi Prezident.

Ma'rifatparvar boborlar g'o'yalar o'shami xodimlar jasorat bilan maydonga chiqqanlar.

Mamlakatimiz o'z taraqqiyotining yangi, yuksak bosqichiga kirayotgan hozirgi payida

biza jadid boborlarimiz kabi g'arb il-fan yutuqlari bilan birga, milliy qadriyatlari ruhida tarbiya topgan yetuk kadrini sur' bilan havodeklar, zarur, — deya ta'kidladi Prezident.

Ma'rifatparvar boborlar g'o'yalar o'shami xodimlar jasorat bilan maydonga chiqqanlar.

Mamlakatimiz o'z taraqqiyotining yangi, yuksak bosqichiga kirayotgan hozirgi payida

biza jadid boborlarimiz kabi g'arb il-fan yutuqlari bilan birga, milliy qadriyatlari ruhida tarbiya topgan yetuk kadrini sur' bilan havodeklar, zarur, — deya ta'kidladi Prezident.

Ma'rifatparvar boborlar g'o'yalar o'shami xodimlar jasorat bilan maydonga chiqqanlar.

Mamlakatimiz o'z taraqqiyotining yangi, yuksak bosqichiga kirayotgan hozirgi payida

biza jadid boborlarimiz kabi g'arb il-fan yutuqlari bilan birga, milliy qadriyatlari ruhida tarbiya topgan yetuk kadrini sur' bilan havodeklar, zarur, — deya ta'kidladi Prezident.

Ma'rifatparvar boborlar g'o'yalar o'shami xodimlar jasorat bilan maydonga chiqqanlar.

Mamlakatimiz o'z taraqqiyotining yangi, yuksak bosqichiga kirayotgan hozirgi payida

biza jadid boborlarimiz kabi g'arb il-fan yutuqlari bilan birga, milliy qadriyatlari ruhida tarbiya topgan yetuk kadrini sur' bilan havodeklar, zarur, — deya ta'kidladi Prezident.

Ma'rifatparvar boborlar g'o'yalar o'shami xodimlar jasorat bilan maydonga chiqqanlar.

Mamlakatimiz o'z taraqqiyotining yangi, yuksak bosqichiga kirayotgan hozirgi payida

biza jadid boborlarimiz kabi g'arb il-fan yutuqlari bilan birga, milliy qadriyatlari ruhida tarbiya topgan yetuk kadrini sur' bilan havodeklar, zarur, — deya ta'kidladi Prezident.

Ma'rifatparvar boborlar g'o'yalar o'shami xodimlar jasorat bilan maydonga chiqqanlar.

Mamlakatimiz o'z taraqqiyotining yangi, yuksak bosqichiga kirayotgan hozirgi payida

biza jadid boborlarimiz kabi g'arb il-fan yutuqlari bilan birga, milliy qadriyatlari ruhida tarbiya topgan yetuk kadrini sur' bilan havodeklar, zarur, — deya ta'kidladi Prezident.

Ma'rifatparvar boborlar g'o'yalar o'shami xodimlar jasorat bilan maydonga chiqqanlar.

Mamlakatimiz o'z taraqqiyotining yangi, yuksak bosqichiga kirayotgan hozirgi payida

biza jadid boborlarimiz kabi g'arb il-fan yutuqlari bilan birga, milliy qadriyatlari ruhida tarbiya topgan yetuk kadrini sur' bilan havodeklar, zarur, — deya ta'kidladi Prezident.

Ma'rifatparvar boborlar g'o'yalar o'shami xodimlar jasorat bilan maydonga chiqqanlar.

Mamlakatimiz o'z taraqqiyotining yangi, yuksak bosqichiga kirayotgan hozirgi payida

biza jadid boborlarimiz kabi g'arb il-fan yutuqlari bilan birga, milliy qadriyatlari ruhida tarbiya topgan yetuk kadrini sur' bilan havodeklar, zarur, — deya ta'kidladi Prezident.

Ma'rifatparvar boborlar g'o'yalar o'shami xodimlar jasorat bilan maydonga chiqqanlar.

Mamlakatimiz o'z taraqqiyotining yangi, yuksak bosqichiga kirayotgan hozirgi payida

biza jadid boborlarimiz kabi g'arb il-fan yutuqlari bilan birga, milliy qadriyatlari ruhida tarbiya topgan yetuk kadrini sur' bilan havodeklar, zarur, — deya ta'kidladi Pre